

Єпископ Василій
(Федак)

**ІДЕОЛОГІЧНО-ПРОГРАМОВА
ДОПОВІДЬ**

ВІННІПЕГ — КАНАДА

1982

Благословляю видати доповідь Преосвященного Єпископа Василя, що була виголошена на XVI Соборі УГПЦеркви 3-го липня 1980 р. у Вінніпезі, Ман. для пожиточного читання вірних нашої Святої Церкви.

+ *Андрей*

День Св. Володимира,
28 липня 1982 р.

Митрополит

Преосвященный Єпископ Василій (Федак)

ІДЕОЛОГІЧНО-ПРОГРАМОВА ДОПОВІДЬ

Преосвященного Єпископа Василія

на XVI Соборі УГПЦеркви

Світлий Соборе!
Ваше Блаженство,
Високопреосвященні Владики,
Всечесніші Отці,
Високодостойні Делегати!

Консисторія нашої Церкви на своїх нарадах в днях 13 - 15 березня 1980 року, доручила мені високопочесне, але не легке завдання — а це виголосити ідеологічно-програмову доповідь перед Світлим Собором. І ось я перед вами із щирозичливим побажанням та з великою надією, що плодотворче діяння цього Світлого Собору завершиться добрим успіхом.

Ми зібралися вже на XVI Собор нашої Святої Української Греко-Православної Церкви в Канаді, щоб, ведені Духом Святим, накреслити пляни праці нашої діяльності на майбутнє. Собор — це найвища інстанція управління Православної Церкви. Церковний Собор, це голос Церкви, в єднанні з Головою — Христом і Святим Духом. Отже, й наш XVI Собор Української Греко-Православної Церкви в Канаді, який складається з ієрархії, духовенства й законно обраних делегатів — представників церковних громад. Усі разом творять соборноправність — соборний устрій керування нашою Церквою. Делегати — це не є приватні особи, вони обрані церковними громадами і їх голос на Соборі не є їхня приватна думка, а мусить бути голос усієї Церкви, що їх обрала. Це є величезна відповідальність кожного делегата на цьому Соборі, перед нашою Святою Православною Церквою і нашим народом. Ми відповідальні за керування нашою Св. Церквою, тим духовним кораблем, якого доручив нам Господь Христос для зберігання душ українського народу. Собор Церкви веде її до призначеної мети і охороняє від бурхливих хвиль протилежних вітрів та оминає загрозливі підводні скелі. Собор є тим провідником, який знає, де даний корабель чи літак знаходиться і куди має прямувати...

велику тугу за Церквою дідів і прадідів, що з сивини віків, крізь кров і війни, дійшла до нас від св. апостолів, св. Андрія Первозванного, від хрестителя України Великого князя св. Володимира. Ось, Світлий Соборе, таку Церкву відродили наші незабутні піонери-основники. Усі віки, починаючи від св. князя Володимира, Українська Православна Церква, як Церква національна, стояла в проводі українського народу, зберігала чистоту св. Православія і одночасно була зберігателькою його культурних скарбів. Основоположники нашої Церкви в Канаді були свідомі того, що кожна Православна Церква є Церква національна, Церква народу з її мовою, традиціями, культурою та своєю духовістю. Національність Церкви освятив Сам Господь Ісус Христос, її вічний Голова, коли наказав апостолам: „Ідіть же і навчайте всі народи, хрестячи їх в ім'я Отця і Сина і Святого Духа”. А в день П'ятидесятниці, коли зіслав від Бога-Отця Святого Духа на апостолів, які були зібрані (на Його наказ) в Єрусалимі, дав їм дар говорити мовами різних народів. Той мовний дар від Духа Святого на апостолів освятив мови народів, а між ними і нашу дорогу нам українську мову. Так, від першого ж дня заіснування Христової Церкви, вже творились національні Церкви, не гублячи її вселенського характеру. Треба знати, що Східня Православна Вселенська Церква складається з національних Церков і наша Українська Православна Церква є частиною Вселенської Православної Церкви.

Ведені історичними даними, основоположники УГП-Церкви в Канаді доглянули, щоб вона (Церква) була православною, соборноправною й самостійною (автокефальною). Щоб ніяка сила не могла її зрушити з українського самостійного православного ґрунту в майбутньому, основники-піонери відродили її на 4-ох основах-фундаментах: 1) православність, 2) українськість, 3) соборноправність, 4) самостійність (автокефальність).

Я не буду пояснювати всі засади нашої Церкви. Це прекрасно і вичерпно зробив один із перших основників-піонерів — Високопреподобний архипресвітер д-р Семен Савчук на минулому Соборі в його ідеологічній промові, що пізніше була видана книжечкою. Він сказав: „Собор мусить строго дотримуватися основних засад нашої Церкви й нічого не схвалювати, ані приймати, що було б

Світлий Соборе! Ми зібрались тут, як ті, що знають, де ми знаходимось (у яких умовах) і знаємо своє дальше прямування.

Подібно, як корабель на морі зустрічається з різними негодами, перешкодами, а то і з небезпеками, так і Церква зустрічається з проблемами, які постають в процесі розвою її життя. Багато питань, а то і проблем сьогоднішнього часу постали і перед нашою Св. Церквою і лише Собор (як найвища інстанція) компетентний дані проблеми розв'язати.

Щоб мати відповідний підхід до розв'язання проблем, нам треба відновити картину відродження нашої Св. Церкви в Канаді — як вона відроджувалась, хто були її основоположники та на якому фундаменті вона відродилась. Яку ідеологію мали на серці творці того великого і святого діла.

Відродження Української Греко-Православної Церкви в Канаді — унікальна подія. Історія знає, що постання нових Церков dokonувалося за благословенням матірних Церков. Та не так було з нашою Церквою. Вона відродилась з народного руху, започаткованого кількома провідниками і скоро розвинувся серед українського суспільства. Цей рух зродився з національної свідомості кількох значно молодих провідників (галичан греко-католиків), які бачили, що опіка французів (римо-католиків) і священників Російської Православної Місії буде дальше відтягати українську душу від його рідного народу. Були в той час і протестантські секти, що заманювали наших поселенців, обіцяючи їм спасіння і тих, яких їм вдалося приєднати, то так спасли їх, що й слід по них пропав...

Українські емігранти були люди віруючі. Знаходячись у нових, чужих та небезпечних умовах, вони глибоко надіялись на допомогу Господа Бога. Коли разом сходилися, то з сльозами в очах згадували свій рідний, хоч поневолений, край. Відчували брак богослужб та того духовного корму, що тільки Церква може дати. І коли 1918 року в місті Саскатуні відродилася Українська Греко-Православна Церква і почався рух за повернення до історичної Церкви українського народу, то українське серце почало усвідомлюватись історичною українською правдою. Сотки українців з Галичини (уніятів) відчули

ти цього нищівного явища, але є родини, які не дуже почуваються близькими до української справи, або стараються уподібнити себе до англійців, хочуть вірити, що якщо б було більше англійської мови в Українській Церкві, то це спасло б їхніх дітей. Наша Церква звернула увагу на це питання давніше. Перед мною видання нашої Церкви: „Священнича праця за постановами Собору Української Греко-Православної Церкви в Канаді”, видана св. п. Митрополитом Іларіоном 12 травня 1964 року.

На сторінці 5-ій під заголовком „Богослужбова мова” подано п’ять пунктів:

„6. Богослужбова мова нашої Церкви є мова українська.

7. Мовою Церкви (проповідь та діловодство) є мова українська.

8. Мовою Української і Недільної школи є мова українська. Інша мова в цих школах допускається тільки як методологічний засіб навчання.

9. За благословенням Владика Митрополита, для тих, хто не знає української мови, в разі крайньої потреби, може бути вживана англійська мова, як викладова й як мова проповіді. Так само, за благословенням Владика Митрополита може бути допущена інша мова в Чинах Св. Таїнств поза тими винятками, які вже знаходяться в Требнику.

10. Двомовність допускається в катехизації дітей і молоді, де заходить конечна того потреба, і щоб тим глибше навчати правд Православної віри й моралі (Діяння 4:12)”.

Світлий Соборе! Чи можемо ми піти далше, як це? Чи ми готові відкинути одну із головних засад нашої Церкви, а це її українськість? Нехай на це важливе питання дасть відповідь Світлий Собор. Ми свідомі того, що ми мусимо мати постійну комунікацію з молоддю англійською мовою (де цього потрібно), але з метою привернути їх до українства, щоб вона зрозуміла, що рідна мова є даром Духа Святого, що молоді треба навчатися мови дідів і прадідів. Не вся молодь домагається англійської мови в Службі Божій. Домагаються старші. Ось у листі від молоді СУМК пишуть так: „Ми не хочемо асимілюватися, ані запроваджувати англійську мову чи культуру в Церкві. Ми горді бути православними україн-

протинне тим основним засадам, — інакше ми внесли б в церковне життя поділ і розбрат, а разом з тим загрозували б і існування Церкви”. І дійсно УГПЦерква, як і кожна національна Церква, має свою духовість, з якої ми не маємо права зійти, якщо вважаємо себе вірними спадкоємцями наших піонерів-основоположників і тієї Церкви, яка відродилася в 1918 році, проіснувала до сьогодні і не відхилилася від своїх напрямних.

Світлий Соборе! Церква — це живий організм. Організм — це жива істота, що має нероздільну цілість із частинами, необхідними для її життя. Ці частини тісно пов’язані в своїх функціях із цілістю: організм здоровий, коли всі його частини гармонійно працюють; коли ж ця гармонія порушується, організм хворіє. Хочу вірити, що наша присутність і участь на цьому Соборі заманіфестує гармонійну працю, яка вийде на добро нашої Святої Церкви.

УГПЦерква є наша рідна Мати, до якої звертаються її духовні діти з радощами, смутками, похвалами, а то нераз із різними домаганнями. Вона, як мати, слухає, радіє, благословляє і з любов’ю навчає..., але благословляє тільки те, що добре і корисне для неї і її духовних дітей. Вона пам’ятає, що це вона (Церква) духово народжує, християнізує, виховує і веде до вічного спасіння. Вона вважає себе відповідальною перед її Головою — Спасителем нашим Ісусом Христом. Духовні діти Св. Церкви, члени її, мусять бути відповідальні перед Церквою, яку Сам Голова її оснував, щоб вона продовжувала Його божественне діяння на землі. На всі питання, на всі проблеми Церква, як любляча мати, мусять мати поради і відповіді для своїх духовних дітей.

Отже, Світлий Соборе, є важливі питання-проблеми перед цим XVI Собором, одне з них — це домагання англійської мови в богослуженнях. Ці домагання приходять до Блаженнішого Митрополита навіть від таких громад, в яких Недільна й Українська школи та Курси Українознавства провадилися понад тридцять років. Аргумент такий: „Ми тратимо молодь, а головню мішані подружжя”. Церква свідома того, що ми знаходимося серед моря інших віровизнань і що треба рятувати нашу молодь від асиміляції, яка через найменшу щілинку старається увійти до наших родин. Є родини, що сильні і борються про-

Наша Церква — це немов букет прекрасних квітів — збір побожних громад. Відрізати їх від матірнього кореня української православної духовости — це позбавити їх від тих рідних життєдайних соків, що давали, дають і даватимуть їм життя і ріст.

Та є молодь, що каже батькам: „Ми не хочемо іти до Церкви, бо ми не розуміємо, що відбувається і що говориться!”

Світлий Соборе! Релігія, вірування, участь вірних у Св. Таїнствах, а особливо у будіванні свідомого православного християнського способу життя — не є просто справа МОВИ. Це справа виховання, це справа культивування душі дитини, душі людини. Тут треба духовної освіти, катехизації, українізації — оформлення душі. Це може зреалізувати тільки динамічне змагання священиків, учителів і більша відповідальність рідних батьків. Мова, як комунікація, є одним із способів розуміти, що діється, але не саме знання чи розуміння мови спричиниться до доброго релігійного християнського життя. Св. Церква не бажає ігнорувати домагань деяких наших вірних, але не виконала б свого материнського обов'язку, якщо б не сказала, що дійсно може прив'язати молоду людину до Церкви.

Світлий Соборе! Найбільша наша проблема — як зберегти молодь при нашій Церкві, як виховувати її від коліски до юнацтва. Що значить зберегти нашу молодь при Церкві? — Це значить зберегти її в українській культурі, при нашій нації, бо наша Церква національна. Якщо не збережемо нашої молоді з національно-релігійною духовістю, не матимемо Української Церкви.

Замість витратити енергію на боротьбу за англійською мовою в Церкві, чому цю енергію не напрямити в сторону виховання дітей? Чому молодим батькам не взятися самим за вивчення рідної мови? Чому не навчитися 32 знаків азбуки і не передати це знання дітям, щоб вони самі самостійно могли читати молитовник — Св. Службу Божу. Це було б великим досягненням для самих батьків і їхніх дітей. Чому батькам не стати дійсними приятелями Недільної і Української шкіл та Курсів Українознавства і молодіжних організацій, так як це робиться у великій мірі по містах східньої Канади. Чому йти по лінії найменшого опору?

цями, і не тільки хочемо, а вимагаємо зберегти українську мову в Церкві". Бл. п. Митрополит Іларіон навчав: „Мова — душа народу. Вмирає мова — вмирає народ”.

АНГЛІЙСЬКА МОВА В ЦЕРКВІ

Від якогось часу заіснували різні погляди відносно Церкви і англійської мови в богослуженнях. Ці погляди можна звести до 3-ох.

1. Ті, які бажають, щоб Церква надалі залишилася на тих основах, на яких відродили її основники. Щоб далі змагатися за збереження української православної душі, зберегти і закріпити все, що дотепер здобуто. Вживаючи англійську мову, як допоміжну, щоб навчати молодь правд віри і заохочувати її вчитися мови корінного народу — мови української. Виховувати майбутні покоління в духовості української Церкви. Навчати молодь, що вона молодь канадська з українською духовістю.

2. Ті, що вірять, що подвійна вірність до Канади і української культури не є природна, а то й шкідлива, бо спричинює дві вірності. Змагати до того, щоб завести англійську мову у Службах (частинно) і очікувати часу, що Церква остаточно стане виключно канадською й буде пам'ятати, що колись вона була українською. Молодь буде навчатися про своє минуле англійською мовою. І вкінці прийде час, що стане одномовною.

3. Зірвати зо всім тим, що українське. Наші діти відійшли до чужих або нікуди. Чому не мати тільки Православної Церкви, яка б пристосувалася до вимог часу.

Ці два останні погляди про непотрібність української мови в Церкві засмучують серце, бо тут ходить про тяжку і болючу операцію — відрізання себе від матірнього кореня. Хто думає, що наша Церква без матірнього підложжя буде тією самою Церквою, дуже помиляється.

БУКЕТ ЗРІЗАНИХ КВІТІВ

Мене багато разів обдаровують букетом свіжих квітів. І завжди я приношу цей букет додому, люблюсь ним і стараюсь зберегти його якнайдовше, наливаю свіжої води і тримаю у відповідній хатній температурі. Та по мимо мого старанного піклування, квіти скоро в'януть і гинуть. Чого гинуть? Гинуть, бо відрізані від свого кореня.

ків для належного навчання. Послугуватися школам англійськими книжками і матеріалами, а то часто і виданими ворожими для нас Церквами, не виходить нам на релігійно-національну користь.

Для навчання в наших школах і ведення їх може багато допомогти наша вища школа — Колегія Св. Андрея. Наші професори в Колегії мають знання і досвід, як педагоги, можуть приготувати курси для учителів Недільної і Української шкіл і викладати ці курси способом семінарів на місцях.

Зробити по громадах і округах обслідування (сурвей) молодих українських, а також і мішаних подруж, що мають дітей і нав'язувати з ними контакт в справах навчання в наших школах. Все залежатиме, чи ми до тієї справи будемо підходити з вірою в успіх її, чи з вірою про неуспіх її.

Церква мусить бути в близьких стосунках з молодими родинами, бо їх треба навчати, виховувати і вказувати дорогу їхнього родинного життя. Якщо Церква цього не робитиме, то загубить комунікацію й не зможе виконати своєї спасенної ролі.

АСИМІЛЯЦІЯ

Сама асиміляція є в тому, що хтось до когось уподібнюється. Асиміляція — це знане явище, яке тисне нас із-зовні. Отже, щоб не асимілюватися, то треба відрізнитися і ці різниці підкреслювати і їх плекати. Ми маємо багато дечого сильнішого і ціннішого в нашій українській культурі, як інші. Наприклад: високий погляд на родину-сім'ю — мала Церква. Гостинність — святочні традиції, висока моральність подружжя, демократичність і т.д. Якщо ми будемо сильні в наших переконаннях, то ми можемо затриматися українцями-канадцями. Та біда в тому, що ми, щоб уподібнитись до інших, видумали вигіднішу назву для себе, а це „канадці українського походження”. Чому французи не кажуть, що вони тільки „французького походження”, о ні, вони французи-канадці. Бути добрим українцем не перешкоджає бути одночасно добрим громадянином країни поселення. В Канаді чи Америці всі люди є давнішими чи пізнішими імігрантами. Коли українці відрікаються свого походження і рідної мови, вони не можуть стати італійцями, ірландцями

Ці школи і курси усвідомлять підростаючу молодь про велику МІСІЮ Рідної Церкви. Про те, що вона є нашою духовою Матір'ю, яка виховує нас і веде до Царства Божого, як дітей українського народу. Це ж вона нас духово породила і вивела між народи, як націю. Це ж вона наша Мати, що завжди раділа щастям своєї нації, а коли приходили бурі нещастя — війни, напад чужинців — вона вела наш народ за руку, підтримувала його та вказувала й освітлювала йому дорогу, куди йому йти. Це ж вона, Українська Православна Церква, українська мова і пісня — зберегли наш народ від повного знищення, на яке засудили нас вороги. Чи можемо ми стягати її з того високого п'єдесталу, з якого вона виконує місію для свого народу? Тільки Рідна Церква може виконати цю місію. Інша Церква, яка б вона не була, тієї місії не виконає. Навчимо нашу молодь історії нашої Церкви, про її святість, світлість і велич. А вона стане патріотичною молоддю і будемо щасливі у Бога і між людьми.

Я особисто люблю і англійську мову і говорю нею, де тільки треба. Говорю нею до молоді, для вияснення дечого незрозумілого, що сказане перше українською мовою, але, я знаю місце для англійської мови й знаю місце для української мови.

Я дещо довше зупинився над молоддю, але вона для нас і майбутнього є продовженням нашого існування церковного і національного.

Хто має піти назустріч батькам у великому батьківському завданні і турбуванні — виховувати дітей і молодь?

Церква мусить піти батькам назустріч з допомогою.

Перед Церквою великі завдання: треба відновити і оживити відділи наших шкіл — Недільної і Української. Церква мусить доглянути, щоб навчання релігії і українознавства відбувалися в кожній громаді. Успіхи залежатимуть від отців настоятелів і зарядів громад. Ми знаємо з досвіду, що там, де є священник і управа громади, які турбуються релігійно-національною справою, там і школи працюють на високому рівні.

Місійний відділ при Консисторії мусить бути відновлений і заактивізований, бо це ж від нього багато залежатиме успіх навчання у школах. Він мусить подбати про видання відповідних підручників і матеріалів — посібни-

Гласолялії, шуканням переважаючої сили третьої Особи Пресвятої Тройці — Духа Святого (нового охрещення Духом Святим), в практиці для зцілення недужих вірою, поза межами нашого Таїнства Маслосвяття — це все разом — виявляється як небезпечні (негативні) прояви для сутності православія, до речі, якою природа є вповні в благодаті Духа Святого почерез Святі Таїнства.

Правда, релігійне оновлення (із-за духовної порожнечі) серед наших вірних, є потрібне і необхідне, але, не сектантською дорогою, а посиленням власних засобів нашої прабатьківської Церкви, її св. традиціями, що так зрослися з душею народу, її неперевершеної краси обрядом, виконанням (довершенням Св. Таїнств, святкування свят тощо).

І саме цю святість і сутність нашої Церкви — харизматизм заперечує, вводить дезорієнтацію й поділ вірних у громаді, посилює їх сумнів щодо благодатности Святих Таїнств, недовір'я, а то й ворожість до священнослужителів — це особливо серед дітей-молоді, серед яких поширюють магнетофонні стрічки про мнимі їхні харизматичні оздоровлювання, окремі (не православні) молитви тощо. Одним словом, в цей спосіб, харизматизм, як шкідлива агентура, вдирається своїм „приваблюванням” в життя громад, щоб, головно, молодь і, чомусь освічену верству людей, відвертати від рідної віри, а то й національного пня.

А при цьому ще й пропагування змішування вірних різних національностей, а тоді й вживання одної англійської мови, виглядає, що між харизматизмом і панправослав'єм існує домовлення взаємної допомоги.

ПАНПРАВОСЛАВІЄ

Панправослав'є — це подібне до „Православного Екуменізму”, що має на меті об'єднати всі православні Церкви під один провід (на терені цього континенту) проти ідеології Національних Православних Церков. В сучасних обставинах, цей рух спрямований до одної цілі: звести ці національні Церкви до одного спільного знаменника — одної спільної мови (англійської), позбавити їх їхнього національного характеру, підпорядкувати одному ієрархічному прововоді (чужому).

чи англійцями. Вони тоді залишаються тільки **безкорінними** канадськими громадянами. У сьогоднішній час всі шукають свого власного „кореня”, з якого вони походять. Багато народів, що перше були занедбали свою рідну мову, тепер з великим зусиллям стараються її повернути. Наприклад: шотляндці, ісландці, шведи і норвежці та інші. Ми православні українці маємо святе завдання — а це зберігати рідну мову. Так сказав св. п. Митрополит Михаїл: „Бог судив нам востановити поза межами України те, що богопротивна рука в Україні зруйнувала”. У цьому глибокозмістовнім реченні криється велика наука. Ми були б людьми без серця, якщо б підтримували руїницьку руку атеїстичної, імперіялістичної Москви, яка постійно, пляново асимілює і обезбожнює наш народ в Україні, відбираючи від нього найбільший скарб — а це його мову, віру і волю.

ПРОБЛЕМИ, ЯКІ ТУРБУЮТЬ НАШУ ЦЕРКВУ

ХАРИЗМАТИЗМ

Харизматизм — це ніби новіший релігійний рух, так званий „оновленський”, себто, як реакція на упадок релігійности. Він зродився серед протестантів у шестидесятих роках, а в 1967 році появився і серед католиків, та не забув просунутись і до нашої Церкви. Про харизматизм обширно написав прот. С. Ярмусь (професор у нашій Колегії) у своїй брошурі (Вінніпег, 1975 року). Також була надрукована в „Віснику” того ж самого року. З цього матеріялу можна багато скористати й дати належну оцінку цьому рухові. Також нам, Владикам, цей рух знаний з наших спостережень в деяких громадах та інформацій від дотичних настоятелів. Також відбувалися панельні дискусії різних релігійних провідників, які приходили до негативних висновків.

Кожний новий релігійний рух завжди являється як реакція на якісь недомагання (недоотягнення) для їх оздоровлення й оживлення. Така ніби мала б бути природа і ціль „харизматизму”. Та його суть „П’ятидесятницьке” походження, нав’язує себе до свята П’ятидесятниці, подібне до секти П’ятидесятників (Пентекостелів), яка подала ще в 1899 році. Характеристика харизматиків — це сильне і палке моління з мовою ЕКСТАЗИ, так званої

є мішані подружжя, де в хаті панують дві мови: українська й англійська. Правда, це можуть дотепер бути виїмки, але застосовуючи добрий і лагідний підхід, можна тих виїмків сподіватися більше. Такі мішані родини не мали б труднощів включатися у повне церковне життя.

Церква мусить пригорнути мішані подружжя. Місійність Церкви не дозволяє бездільно лише приглядатися й нарікати, бо саме нарікання нічого не дає. Церква мусить шукати, знаходити, навчати і склонювати мішані подружжя до живої участі в церковному житті. Церква мусить знайти місце для мішаних подруж, але не коштом втрати української мови в богослужбах. Церква не може зійти із одної із важливих основ — а це її українськості. Треба завести українські курси розговорної мови виключно для мішаних подруж і, з вірою в нашу місійність, очікувати належних результатів.

ЦЕРКВА І МОЛОДЬ

**„Як спали пастирі і вівці,
прийшли вовки й пожерли ягнят”.**

Питання молоді — це питання продовження існування нашої Церкви і нашого існування, як українців-канадців у цій волелюбній країні. Без належно вихованої, побожної та ідейної молоді не може бути цього продовження. Щоб забезпечити продовження нашого існування, треба великих зусиль нашої Церкви та динамічної виховної праці з боку нашого духовенства, наших шкіл та складових організацій, щоб разом співпрацювали у найважливішій справі нашої Церкви — а це у вихованні нашої молоді в релігійно-національному дусі. Церква мусить з великою і сильною постановою та завзятістю вести працю з молоддю, вживаючи різні психологічні методи та способи, щоб найбільше зацікавити молодь своєю Церквою, навчити її православної науки та витворити в неї бажання працювати у Рідній Церкві українського народу — а це в Українській Православній Церкві.

Яке ж це велике, важливе і одночасно тяжке завдання! У шестидесятих роках страшний буревій безбожництва пройшов цілий світ і поніс за собою духову руїну в душах молоді світу. Знищив або перервав те, що найважливіше в родині, а це — комунікацію молоді з бать-

Нам не тяжко догадатися, що за цим рухом православної єдності криється певна імперіялістична політика. Таким способом постала в ЗСА Американська Православна Церква й її поблагословила Москва.

Тому, враховуючи основну ідеологію УГПЦеркви, закріплену її Соборами, а особливо щодо її автокефалії — треба заявити, що УГПЦеркві не буде по дорозі з рухом панправослав'я, бо це б грозило їй втратити свій український зміст та істотно національний характер.

Треба пам'ятати, що нам треба бути в контакті з іншими Православними Церквами, бо як говорить наш статут і правила, що УГПЦерква є частиною Єдиної, Соборної і Апостольської Церкви.

Вона зберігає догматичну єдність з усіма православними автокефальними Церквами. Це не значить, що вона має тратити свій український характер.

МІШАНІ ПОДРУЖЖЯ

Тому, що ми знаходимося у морі інших національностей і інших віровизнань, мішані подружжя стають перед батьками й Церквою поважною проблемою. Молоді люди, потягнені законом природи, пристрасно закохуються і одружуються. Порада батьків і Церкви шукати собі дружини серед своїх, не знаходить зрозуміння в закоханих. Одним словом, у нас багато мішаних подруж. Є родини, які сприймають це легко, але є родини, що такі родинні події сприймають з великим болем серця, бо свідомі того, що мішані подружжя прискорюють асиміляцію і ведуть до упадку наших культурних надбань.

Ми не можемо бути жорстокими і обвинувачувати батьків, діти яких подружилися з не-українцями і не православними. Ми не можемо обвинувачувати і ненавидіти наших дітей, які вибрали собі подруга з не своїх. Але Церква не здимає з батьків їх батьківського обов'язку і права навчати своїх дітей про проблеми, з якими мішані подружжя зустрічаються. Раз мішане подружжя стало фактом у родині — треба того зятя чи невістку пригорнути до себе, своєї Церкви, своєї нації і своєї культури. Ми не можемо зробити з такого зятя чи невістки українців, але ми можемо зробити з них великих приятелів українців і це буде великий здобуток. З досвіду знаю, що

смерть. Навесні виходить господар на поле, дивиться на зорані скиби, та немов питає: „Що ви мені дасте в часі жнив?” Вони немов відповідають: „Скажи нам наперед, що ти у нас вложиш”.

ЦЕРКВА Й МОЛОДІ БАТЬКИ

Доля нашої Церкви в Канаді в руках молодих батьків. Ми мусимо усвідомити факт, що молоді батьки — це переважно діти або внуки батьків, що вже народилися поза межами України. У цих молодих батьків перспективи виховання своїх дітей інакші. Дуже часто вони не бачать потреби вчити своїх дітей української мови. Їм тяжко зрозуміти, скільки дитина користає, знаючи дві мови і маючи тверде переконання свого походження.

Людина, що знає, звідки вона походить, буде більш певна у своїй поведінці з людьми іншого національного походження. Бути добрим українцем не перешкоджає бути одночасно добрим громадянином Канади. У Канаді, окрім індіанців, всі люди є давнішими чи пізнішими імігрантами. Сьогодні часи змінилися. Тепер не треба міняти свого прізвища на англосаксонське, щоб дістати роботу. В минулому це коштувало нас багато, щоб вибороти собі добре ім'я. Наша мова у чужих є у великій пошані. Навчають її в публічних школах, середніх школах і в університетах. Навчають дітей у школах, але батьки не оцінюють ту велику нагоду, яка дається для їхніх дітей.

Українська Православна Церква, як Церква національна, мусить звернути велику увагу на молоді подружжя і молодих батьків. Вона мусить подбати, щоб притягнути молодих батьків і дати батькам і їхнім дітям потрібне релігійне виховання, щоб вони охоче відвідували свою Церкву. Отже, у руках батьків доля дітей і доля або недоля нашої Церкви. Церква не може спокійно сидіти, бо це було б проти місійного завдання Церкви приводити заблудших до дому.

КОЛЕГІЯ СВ. АНДРЕЯ

Тому, що на програмі Собору є точка про Колегію, яка буде зреферована пізніше, я зупинюся тільки про її важливість для нашої Святої Церкви. Колегія, як духовна школа, є основою Церкви. Коли Церква має духовну

ками. Молодь зробила повстання проти всякого морального закону, писаного і неписаного. Почали запускати бороди і довге волосся та ходити в брудних, спеціально нашитих латками штанях (джінс). Збирались на влаштованих ними демонстраціях з плакатами, розмальованими квітами та голубами, з кличами „любов і мир” і вповідали війну старим інституціям, включаючи Церкву, називаючи її „естаблішмент”. Вони зводили безпощадну ідеологічну війну в найбільший зрадницький спосіб. Ця війна була звернена на моральну і інтелектуальну чесність молоді. Перша ціль — це створити сумнів в умах молоді щодо релігійних і моральних принципів, в яких молодь виховувалася і знала. Друге — впоювалося в молодь, що респект, повага й любов до своєї родини, інституції і тих в інституціях — є лише традиційна, не природна і фальшива.

Третя мета була — немилосердне промивання ума від традиційних цінностей, щоб порожнечу заповнювати фальшивою філософією, страшним інтелектуальним хаосом і душевним стражданням. Це є причини, чому молодь сповнена непевністю, журбою і смутком.

Ми щасливі, що наша українська молодь не була там, де пройшов буревій, але відбитки цього буревію посягнули дещо і на нашу молодь. Та з Божою допомогою і з доброю співпрацею батьків Церква знову приютить всіх наших дітей у себе і вони зрозуміють слова Спасителя Христа: „Я прийшов, щоб ви життя мали і подостатком мали”.

Треба тримати постійну комунікацію з молоддю. Якщо молодь не знає української мови, говорити двомовно, перше по-українському, а тоді вияснювати англійською мовою. Коли переривається комунікація, діти стають чужі. Де молодь відчужена, там загибель.

В управах громади повинні бути один або два члени, молодші віком, щоб молоді люди відчували, що вони мають свою репрезентацію, коли хочемо повести молодь, здобудьмо в неї довір'я і симпатію. Спроможимося на те, щоб молодь бачила у нашій особі не лише вічного критика, але щирого приятеля. Якщо ми на це спроможемося, то молодь піде за нами, за нашим проводом і буде запорукою нашого церковно-національного життя в майбутньому. Питання молоді — для Церкви життя або

перейняті духовістю Рідної Церкви та ідеологією само-збереження свого народу, якого Господь Бог покликав до існування. Бо живемо в часах скрайнього матеріалізму й комуністичного атеїзму. Добрих провідників може дати Церкві і нашому народові тільки наша Богословська школа — Колегія Св. Андрея.

Щоб наша Колегія могла сповняти свої завдання, вона мусить бути поставлена на солідну фінансову базу. І тому, за рішенням Консисторії на чолі з нашим Блаженнішим Митрополитом Андреем, відкрито збіркову акцію на ФУНДАЦІЮ КОЛЕГІЇ СВ. АНДРЕЯ. І тому я, з цієї світлої нагоди, прошу Світлий Собор і всіх наших вірних складати свої пожертви на фундацію, яка забезпечить існування Колегії тепер і в майбутньому.

МІСІЙНІСТЬ — ХРИСТІЯНІЗАЦІЯ НАШОЇ ЦЕРКВИ

Місійність це одна із важливіших завдань нашої Церкви, шукати, знаходити наших людей, що з різних причин позбавлені знання про свою Церкву і стоять осторонь. Завдання Церкви є спасати тих, що хитаються у вірі — приводити їх до Господа в колі рідного народу. Усвідомлювати тих, доля яких кинула в дальші від наших громад місця і привернути їх на лоно Рідної Церкви. Коли наша Церква того не робитиме, то це використають сектанти, які докладають багато зусиль, щоб приєднати їх до себе.

Для місійної праці нам треба zatrudнити двох постійних місіонерів, одного старшого, а другого молодшого, які були б постійно в дорозі в різні місця і притягали своїми порадами як старших, так і молодь, до нашої Української Православної Церкви.

ПІДСИЛЕННЯ ЦЕРКВИ БІЛЬШИМ ЧИСЛОМ ЄПИСКОПІВ

Це є дуже важлива справа, яку має на серці Собор Єпископів, члени Консисторії та всі наші вірні, бо свідомі того, що Канада велика й більше число Єпископів могли б розвинути більшу працю і догляд над духовними і вірними нашої Церкви.

школу, яка виховує кандидатів на високоосвічених пастирів і світських провідників, заповняє опустілі місця новими силами, така Церква є самовистачальна, і наша Колегія, як духовна школа, є ознака повної автокефалії нашої Української Греко-Православної Церкви в Канаді.

Наша Св. Церква є опікуном Колегії і пильно доглядає, щоб наша Богословська школа була на висоті своїх навчальних і виховних завдань. Наша Церква, як і наша Колегія, турбуються про виховання нових професорських сил. Ми щасливі, що кілька священників і світських кандидатів поставили своєю метою здобути відповідну високу освіту і стали добрими професорами Колегії і за це заслуговують від нас на особливу увагу і пошану. Але, час не стоїть на місці і треба думати про майбутню професорську силу, а виховати професора бере багато років.

Другою турботою — це виховання високоосвічених священників і світських провідників для нашої Церкви і нашого українського православного суспільства. Колегія Св. Андрея в Вінніпезі не лише навчає, але й виховує кандидатів на священників. Кандидат на священника, поза свої теологічні студії, мусить усвідомити собі, що він має бути священником свого рідного народу й сприяти своєму народу в розвитку духовних і народніх скарбів.

Студента, що успішно закінчує студії, Колегія нагороджує так званим „степенем” або по-англійському „дегрі”. Два студенти закінчили університет і отримавши свої ступені, були вислані до одного народу, як місіонери. Один був старший на кілька років від свого приятеля-працівника. І розказує старший: „Я благовістував великою силою, але виглядало, що мої великі і глибокі слова не знаходили зрозуміння в даному народі. Але, мій приятель говорив до них з чуттям, яке торкалося їх серцевих струн рідного народу. І виступили сльози на їхніх очах і вони готові були іти за його проводом і словом. І каже: „Я мав степені, а мій приятель мав „температуру”. Це значить, що мав гарячу любов до свого народу. Це тільки приклад, але він показує характеристику доброго провідника, що відзначається великим патріотизмом.

Наші духовні і світські провідники мусять бути добре підготовані, відповідно озброєні знанням богословія і знанням потреб українського народу. Вони мусять бути

О Н О В Л Е Н Н Я

Починаймо оновлюватися та скріплюватися в нашій вірі, бо перед нами священна подія — 1000-літній ювілей хрещення українського народу і 1000-річчя існування Української Православної Церкви. Приведемо до належного порядку нашу родину, щоб вона собою була „малою церквою”, а наш дім нехай стане фортецею, що ніяка сила не зможе здобути її. Що ніхто не зможе перетворити його у нерідний дім. Нехай наш дім не буде відрізаний від кореня української православної духовости. Нехай він стане основою, на якій наша дитина, а пізніше як людина, буде рости і зміцнюватись у своїй вірі і українській ідеології. Від цього Собору сильно наголошуймо, що в Рідній Церкві наше спасіння. Вертаймось до мови нашого народу, вертаймось до рідної традиції.

Скріплюймося у святій батьківській вірі і вкладаймо в серця і душі наших дітей сильну віру в Господа Бога. Просімо Його, щоб Він допоміг нам сповнити наші батьківські обов'язки, а це заповнити серця наших дітей українською православною духовістю і в час святкування 1000-річчя Української Православної Церкви, яке буде за 8 років, стати на цьому знаменному ювілею живим монументом віри у Христа Спасителя і невмиручости українського народу.

Працюймо й молимося, щоб ми зустріли цей момент приготовані, як господарі своїх релігійних і національних завдань. Якщо ми зійдемо з напрямних нашої ідеології, то будемо подібними до наймитів, про яких у „Великих Роковинах” говорить наш поет Ів. Франко:

“Нехай ідуть! Для народів для виду
із жебрацькою торбою і лицем без стиду”.
Пора, діти, пора поглядіти
Для рідної хати,
Щоб газдою, але не слугою,
Перед світом стати.

Молимося і працюймо так, щоб ми були не наймитами, а господарями перед іншими людьми. Нехай у цьому допоможе нам Господь Бог!

